

Plenum

Torsdag 28.4.2016 klo 16.06—20.01

2.2. Muntlig fråga om principbeslutet om Fennovoimas kärnkraftverk (Hanna Halmeenpää gröna)

Muntligt spørsmål MFT 49/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Halmeenpää.

Debatt

16.27 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston myöntämässä periaatepäätöksessä Fennovoiman ydinvoimalaitoksesta todetaan, että kuuden vuoden kuluessa periaatepäätöksen vahvistamisesta yhtiön on esitettävä joko sopimus ydinjäteyhteistyöstä nykyisten jätehuoltovelvollisten kanssa tai ympäristövaikutusten arviointiohjelma omasta loppusijoituslaitoksesta. Tuo määräaika umpeutuu kesäkuun lopussa. Posiva pitää kiinni siitä, että Olkiluodon loppusijoitustilat ovat TVO:n ja Fortumin ydinjätteille. Säteilyturvakeskus odottaa Fennovoimalta mahdollisia paikkavaihtoehtoja, ja ministeri Rehn on toistuvasti kehottanut yhtiötä sopimaan, että jätteet päätyvät Olkiluotoon yhteen loppusijoituspaikkaan.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeri Rehniltä: aiotteko toimia periaatepäätöksen kirjauksen mukaisesti vai aiotteko sallia jonkin sellaisen menettelyn, jossa Fennovoima voisi edelleen jättää auki kysymyksen siitä, sijoitetaanko ydinjätteet lopulta Olkiluotoon Posivan tiloihin vai (Puhemies koputtaa) omaan loppusijoituslaitokseen jonnekin muualle?

16.28 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai hallitus noudattaa lakia ja toimimme tämän periaatepäätöksen mukaisesti. On totta, niin kuin sanoitte, että Fennovoimalla on kaksi vaihtoehtoa: kesäkuun loppuun mennessä joko solmia yhteistyösopimus jätehuoltovelvollisten kanssa tai laatia ympäristövaikutusten arviointiohjelma. Kun hallitus tarkastelee asiaa nimenomaan yhteiskunnan kokonaisuusmittatikkuna, on selkeästi parempi, että tähän kysymykseen löytyisi ratkaisu yhteistyön kautta. Ensi sijassa kaikki Suomessa tuotettu ydinjäte voitaisiin loppusijoittaa yhteen paikkaan, jos se on vain teknisesti mahdollista ja jos tuo tila siihen riittää. Ydinenergian mukaan valtioneuvostolla on tarvittaessa mahdollisuus myöskin pakottaa jätehuoltovelvolliset yhteistyöhön.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

16.29 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että ydinjätteet päätyvät joko Eurajoen Olkiluotoon tai sitten jollekin muulle paikkakunnalle Suomessa. Jo kuntien veto-oikeuden vuoksi Fennovoima ei voi tässä vaiheessa ilmoittaa mitään paikkakuntaa sitovasti. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa ei kuitenkaan voi laatia kuvitteellisille paikkakunnille. Jätekyseymys on merkittävä hankkeen taloudellisen riskin arvioinnin kannalta ja olennainen rakentamislupaharkinnassa. Lausunnot rakentamislupahakemuksesta on jätettävä tällä viikolla. Hakemuksen puutteista on esitetty arvioita juuri talouden, ydinvoimaosaamisen, turvallisuuden ja jätehuollon osalta. Fennovoima ei ole kattavasti toimittanut vaadittua teknistä dokumentaatiota Säteilyturvakeskukselle. Ministeri Rehn, aiotteko ohjeistaa ministeriönne ottamaan nämä epäkohdat vakavasti, selvittämään puutteet, ja aiotteko vaatia Fennovoimaa täydentämään rakentamislupahakemustaan viipymättä? Ja aiotteko samalla pidentää lausuntoaikaa, jotta asianosaiset ja asiantuntijatahot (Puhemies koputtaa) voivat tasapuolisesti arvioida yhtiön kykyä toteuttaa hanke?

16.30 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpäällä oli tässä itse asiassa aikamoinen patteri kysymyksiä. Pyrin vastaamaan niihin, mihin ehdin vastaamaan. Eli ensinnäkin takaraja on todellakin 30.6. mennessä joko neuvotella sopimus tai laatia ympäristövaikutusten arviointiohjelma. Neuvottelut ovat tällä hetkellä käynnissä yhtäältä Posiva Oy:n ja toisaalta Fennovoima Oy:n välillä siitä, löytävätkö ne sopuratkaisun elikkä pystyvätkö solmimaan yhteisen sopimuksen ydinjätteen huollosta näiden yhtiöiden välillä. Neuvottelut ovat käynnissä, ja se on myönteistä, ja nyt on olennaista se, että tosiaankin Fennovoima toimii tämän periaatepäätöksen velvoitteiden mukaisesti.

16.31 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fennovoiman kohdalla on jo monta kertaa venytetty päätösten kirjainta. Itse alkuperäistä periaatepäätöstä muutettiin, kun koko hankkeen luonne muuttui, kun saksalainen E.ON vaihtui venäläiseen Rosatomiin. Viime kesänä, kun Fennovoima ei määräaikaan mennessä kyennyt osoittamaan vaadittavaa osuutta kotimaista tai EU-omistusta, ministeriö käytännössä antoi lisää aikaa, jotta sitten voitiin painostaa Fortumia, jotta tämä edellisen eduskunnan asettama kotimaisuusomistuskriteeri saatiin täyteen. Aikooko ministeri Rehn nyt todellakin jatkaa tätä linjaa, että Fennovoiman kohdalla venytetään lain ja päätösten kirjainta eli että venytetään niitä ehtoja, joita eduskunnan periaatepäätöksessä on asetettu ja joiden määräajat eivät oikeasti pidä?

16.33 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Hassin kysymys oli kyllä aika latautunut. Tässä oli monia oletuksia, jotka eivät pidä paikkaansa. Ensinnäkin Fortumia ei painostettu, ja toiseksi viime kesänä, kun tämä kysymys Fennovoima Osakeyhtiön tosiasiallisesta kotimaisesta omistusosuudesta käsiteltiin, se tehtiin nimenomaan oikeuskansleriviraston antamien oikeudellisten ohjeiden mukaisesti, täysin kirjan mukaan, ja siinä ei ole mitään sellaista, minkä pitäisi aiheuttaa mitään epäilystä asian lainomaisuudesta. Ja totta kai me noudatamme tälläkin kertaa lakia ja sitä periaatepäätöstä, minkä eduskunta on hyväksynyt.

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

16.33 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos Fennovoima-hankkeen kohdalla loppusijoitus on ongelma, niin sitä on kyllä myös polttoaineen alkuperä. Ilmeisesti uraani tullaan hankkimaan Venäjältä Majakin jälleenkäsittelylaitokselta. Samassa paikassa käsitellään muun muassa Venäjän ydinaseiden plutonium, koska Venäjällä ydinteollisuus, sekä siviili- että sotilaallinen, kulkevat käsi kädessä. Tämä on toiminta, johon hallitus halusi Suomen sitoa. Me olemme siitä eri mieltä. Mutta ilmeisesti syytä hankkia polttoaine sieltä on se, että se on paljon halvempaa kuin missään muualla, ja siihen syy on siinä, että ympäristönormit ja vaatimukset ovat hyvin matalat. Kantaako ministeri Rehn huolta siitä ympäristöhaitasta, jota me aiheutamme rajojen ulkopuolella saatuksemme polttoainetta tänne kotimaiseen ydinvoimalaitokseen? Jos kannatte siitä huolta, mitkä ovat hallituksen keinot ja pyrkimys vaikuttaa asiaan?

16.34 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannan huolta sekä ympäristöstä että ydinturvallisuudesta, ja meillä Suomessa Säteilyturvakeskus vastaa siitä, että arvioidaan kaikki ydinvoimaan liittyvät toiminnot, varsinkin ydinturvallisuus, viimeisen päälle perusteellisesti. Uskallan väittää, että Säteilyturvakeskus on maailman kärkeä omalla alallaan ydinvoiman ja ydinturvallisuuden analysoinnissa, ja niin toimitaan myöskin nyt tällä kertaa Fennovoiman osalta, kuten tietysti muiden Suomessa toimivien ydinvoimaloiden osalta. Mitä tulee ydinvoimalan polttoaineen alkuperään, meillä on nykyisin neljä ydinvoimalaa käytössä Suomessa, joista kaksi on venäläistä, ja myöskin niiden polttoaine tulee pääosin samasta lähteestä.

16.35 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fortumin yksiköt Loviisassa ovat tulossa käyttöikänsä päähän seuraavan kymmenen vuoden aikana. Paikalla on kaikki tarvittava infra jo valmiiksi olemassa, ja se on tärkeä työnantaja niin itäisen Uudenmaan kuin meidän Kymenlaaksonkin asukkaille. Kysynkin vastaavalta ministeriltä, onko hallituksessa ollut keskusteluja tämän Loviisan ydinvoimalan jatkoajasta. (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!)

16.36 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksessa ei ole käyty keskusteluja Loviisan ydinvoimaloiden toimiluvasta tai jatkosta. Mitä tulee Loviisan ydinvoimalan mahdollisiin suunnitelmiin, niin se on tietysti ennen kaikkea yrityksen käsissä, ja jos yritys tekee hakemuksen, niin sen jälkeen sitten toimitaan ydinenergialain mukaisesti, ja valtioneuvosto ja eduskunta osaltaan kantavat tietysti yhdessä muun muassa Säteilyturvakeskuksen kanssa tästä asiasta sitten vastuun.

16.36 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettua, suomalainen ydinjäteosaaminen on arvostettua maailmalla. Posiivisesti aina Japaniin saakka. Kun vierailin siellä viime syksynä, niin ensimmäinen asia, jota kysyttiin, oli onkalo. Se taipui japanin kielellä ja taipuu jo monella muullakin kielellä. Me tarvitsemme vientituotteita. Miten te, ministeri, näette suomalaisen ydinosaamisen, ydinvoimaosaamisen ja ydinjätteiden loppusijoitusosaamisen vientituotteina Suomelle?

16.37 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ydinenergialaki on hyvin selkeä, ja se määrittää meille kansalliset raamit ydinvoiman tuotannolle ja hyödyntämiselle, joissa eduskunnalla on tietysti hyvin keskeinen rooli. Mitä tu-

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

lee ydinjätehuoltoon ja ydinvoimaloihin liittyvään teknologiaan, me olemme siinä, samalla tavalla kuin Säteilyturvakeskuksen osalta, myöskin maailman kärkeä. Maailmalla on hyvin paljon kiinnostusta suomalaista ydinturvallisuusteknologiaa kohtaan. Suhtaudun siihen myönteisesti, ja olemme muun muassa ministeri Toivakan ja muiden ministerien kanssa tehneet tähän liittyvää vienninedistämistyötä. Koen, että se on osa ydinturvallisuuden vahvistamista myöskin muualla kuin Suomessa.

16.38 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Fennovoiman ydinhanke on ollut monin tavoin murheenkryyni ja vuosien varrella on tapahtunut paljon virheitä asian valmistelussa. Nyt tähän tilanteeseenhan, että loppusijoitusta, onkaloa, tässä mietitään, päädyttiin, koska ei 90-luvulla haluttu enää viedä jätteitä Venäjälle, sinne samaiselle alueelle, mistä nyt Fennovoima hakisi, täältä Majakin alueelta, tätä polttoainetta. Eli kyllä tämä on myös ympäristömielessä aikamoinen ongelma. Mutta, arvoisa puhemies, tähän hankkeeseen liittyy muitakin riskejä. Euroopan unioni on panostanut voimakkaasti energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden parantamiseen, energiaunionin kehittämiseen, ja osana sitä meidän pitäisi Suomessakin vahvistaa Pohjoismaiden yhteisiä ja Baltian sähköverkkoja, saada investointeja niihin, jotta markkinat toimisivat paremmin, ja ottaa kotimaista uusiutuvaa energiaa käyttöön, jotta tämä energiaomavaraisuus paranisi. Haluaisin kuulla, mitä Suomi tekee tämän eteen.

Lisäksi kysyisin ministeri Orpolta, onko teillä mahdollisuus kommentoida enemmän sitä, mitä Supo on sanonut: mihin se liittyy, että viime vuoden aikana ulkomainen tiedustelu olisi pyrkinyt vaikuttamaan (Puhemies koputtaa) Suomen energiapolitiikan sisältöihin? Mihin tämä liittyy, ja voitteko sanoa siitä enemmän?

Puhemies Maria Lohela: Ensin ministeri Rehn.

16.39 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin arvokasta, että edustaja Niinistö palauttaa tämän keskustelun isoon kuvaan, koska Suomen energiapolitiikan ja energiatalouden suunta on ennen kaikkea uusiutuva energia. Se on pääsuunta, ja me tulemme sitä erilaisin toimin vahvistamaan. Muun muassa kansallisen energiastrategian yhteydessä tullaan myöskin käsittelemään se, millä tavalla uusiutuvan energian tukijärjestelmää voidaan uudistaa niin, että saavutetaan erittäin kunnianhimoiset 50 prosentin osuuden tavoitteet ensi vuosikymmenellä ja tehdään se myöskin kustannustehokkaasti ja niin, että sähkömarkkinat toimivat hyvin.

Pohjoismaisen sähkömarkkinan vahvistamiseen tähtäävät toimet ovat kesken ja osa hallituksen työtä Suomen energiaturvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta. Muun muassa pyrimme paitsi parantamaan tämän sähkömarkkinan toimintaa, myös tavoittelemaan sitä, että saisimme uuden siirtoyhteyden (Puhemies koputtaa) Pohjois-Ruotsista Pohjois-Suomeen, mikä osaltaan merkittävästi parantaisi meidän energiaturvallisuuttamme ja huoltovarmuuttamme.

16.41 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä yksi ilmiö tänä päivänä on se, että kansainvälinen vakoilu ja vakoilu, joka kohdistuu osamiseen, teknologiaan, on lisääntynyt tai on ainakin varmasti edellisten vuosien tasolla. Jos Suomessa on merkittäviä ydinvoimahankkeita, energiahankkeita, uutta teknologiaa, jota kehitetään, niin varmasti siihen liittyy myöskin mielenkiintoa eri puolilta maailmaa eri toi-

Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

mijoilta. Tähän, mistä kysyitte, voin todeta, että asia ei ole ollut ajankohtaisesti pöydällä turvallisuusviranomaisten kanssa käydyissä keskusteluissa. Mutta asia on varmasti kiinnostavuudeltaan ja merkittävyydeltään sitä luokkaa, että asiaa on syytä seurata.

Frågan slutbehandlad.